

RENÉE BERGKAMP (VEWIN): 'HET BELEID IS MIJ NOG VEEL TE VRIJBLIJVEND'

iStockphoto

Als het gaat om de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater, moet het beleid minder vrijblijvend. Renée Bergkamp, directeur van brancheorganisatie Vewin, waarschuwt voor te veel vanzelfsprekendheid als het gaat om de waterkwaliteit. Het zevende deel in een serie interviews met hoofdrolspelers in de Nederlandse watersector.

Ze houdt het hele gesprek die brede glimlach. Renée Bergkamp heeft het naar haar zin als nieuwe directeur van Vewin, de belangenorganisaties van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven.

Dat is niet alleen vanwege het schitterende uitzicht vanuit haar werkkamer op de negentiende verdieping van de Haagse Malietoren – een bolwerk van belangenorganisaties. Vanaf daar overziet ze een groot deel van Den Haag: het Malieveld, het Binnenhof, maar bij redelijk weer ook Scheveningen tot en met de Noordzee. “Schitterend hoor, de mensen komen hier graag.” Maar vooral het werk zelf bevalt: de drinkwatersector (waarin “ondernemerschap en publieke waarden samenkomen”) en de mensen die in deze sector werken (“nette mensen, geen cowboys”). Inderdaad, dat was wel eens anders in de andere sectoren waarmee ze in haar carrière kennismakte. Opnieuw die glimlach: nee, geen voorbeelden, hier wil ze het even bij laten.

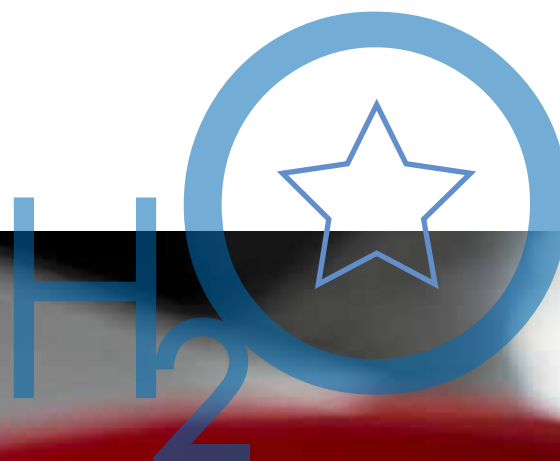
Het gespreksonderwerp is de kern van het lobbywerk van Vewin: de kwaliteit van het oppervlaktewater en van het grondwater, simpel gezegd: de grondstoffen voor de Nederlandse drinkwaterbedrijven.

De openingszinnen van Renée Bergkamp zijn voorspelbaar: de drinkwatersector is goed bezig, de kwaliteit van het Nederlandse drinkwater is onberispelijk, consumenten geven het ‘product’ een 8,4 voor de verhouding tussen prijs en kwaliteit, er zijn weinig lekverliezen, de leveringszekerheid is groot (“een gemiddeld gezin heeft slechts vijftien minuten per jaar geen water, waarvan tien minuten gepland”), er wordt steeds duurzamer gewerkt en veel reststoffen worden hergebruikt. Dat is bekende koek.

Vervolgens slaat Renée Bergkamp toch een iets andere toon aan dat we van Vewin gewend waren. Scherper, meer kritisch.

WAT ZIJN UW ZORGEN?

Bergkamp: “Wie naar de randvoorwaarden kijkt, komt tot de conclusie dat het eigenlijk heel bijzonder is dat de kwaliteit van het product en de *performance* van de drinkwaterbedrijven zo goed zijn. Die randvoorwaarden zijn namelijk vaak niet optimaal: niet alle *stakeholders* >

HOOFDROLSPELERS

'Het is niet verstandig alles maar in het water te kieperen en te vertrouwen op de zuiveringscapaciteit van drinkwaterbedrijven'

hebben drinkwaterkwaliteit goed op het netvlies, wetgeving is vaak tegenstrijdig, overheden vullen hun zorgplicht niet altijd goed in. Dat kwam in een paar zinnen ook aan de orde in het verder zeer lovende rapport dat OESO-economen hebben gemaakt over de Nederlandse watersector: het is de vraag of Nederland voldoende ambitieus is als het gaat om waterkwaliteit.”

VITENS ZEGT DAT DE BODEM IN NEDERLAND LANGZAAMAAN 'VOGELVRIJ' IS.

“Terecht maken de drinkwaterbedrijven zich zorgen over de kwaliteit van het grondwater en hoe we met de bodem omgaan. In maar liefst 72 winningen hebben we te maken met bestaande bodemverontreinigingen. Die moeten wat ons betreft allemaal worden gesaneerd.”

HET OPPERVLAKTEWATER IS ANDERS IN TIENTALLEN JAREN TOCH WEL VEEL SCHONER GEWORDEN?

“Dat klopt en dat was ook hard nodig. Maar de problemen die overblijven, zijn vrij hardnekkig. Ik vind bijvoorbeeld dat het veel te langzaam gaat met het terugdringen van lozingen vanuit de landbouw. De normen worden regelmatig overschreden en ik zie op dit punt veel te weinig verbeteringen.”

EEN HARDE UITSPRAAK VOOR IEMAND DIE VEEL MET DE LANDBOUWSECTOR HEEFT GEWERKT.

“Ik weet dat boeren en tuinders soms met tranen in de ogen moeten aanzien hoe hun producten als gevolg van insecten- en andere plagen naar de *ratsmodee* gaan. Onze voedselvoorziening kan niet zonder het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Maar je kunt voedselvoorziening en waterkwaliteit tegen elkaar afwegen, dat zijn beide grote maatschappelijke belangen, dat is *fair*. Ik vind overigens wel dat we zo snel mogelijk toe moeten naar gewasbeschermingsmiddelen die volledig afbreekbaar zijn en dat het gebruik zo selectief mogelijk moet zijn. Er zijn wat dat betreft al veel technieken beschikbaar, maar dat is een andere kwestie.”

“Iets heel anders is de chemische onkruidbestrijding door gemeenten, bedrijven en particulieren; dus op stoepjes, bedrijventerreinen en dergelijke. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om *glyfosaat*, dat in drinkwaterbronnen terecht komt. Terwijl de helft van de Nederlandse gemeenten al chemievrij is, wil een deel nog altijd niet met heet water en borstels aan de slag. Dat vind ik echt een belachelijke discussie. Gelukkig heeft staatssecretaris Mansveld intussen een verbod op chemische onkruidbestrijding in de openbare ruimte aangekondigd.”

FOSFATEN EN NITRATEN UIT MEST KOMEN TOCH ECHT WÉL VOORAL UIT DE LANDBOUW.

“Klopt. En we accepteren met z'n allen dat het terugdringen daarvan langzaam gaat. Belangengroepen, politieke partijen, naderende verkiezingen, allemaal factoren die daarvoor zorgen. Maar ga eens praten met een boer, met de individuele ondernemer. Die is er echt niet op uit het oppervlaktewater te vervuilen. Die heeft – net als wij allemaal – belang bij schoon water, voor de dieren, voor zijn producten.

De beste aanpak is wat mij betreft: strengere, heldere normen voor de lozing van fosfaten en nitraten en zekerheid dat die normen voor langere termijn gehandhaafd zullen worden. Daar kan een ondernemer wat mee, daar kan hij zijn investeringsbeleid op afstemmen, dan kunnen ze in Wageningen nieuwe dingen verzinnen. Dan komen onderzoek en innovatie op gang. Nu ontbreekt duidelijkheid en als voorspelbaarheid ontbreekt, stagneert de voortgang.”

IS HET ALLEEN EEN KWESTIE VAN STRENGE NORMEN?

“Wet- en regelgeving zijn ook te veel versnipperd. De normen voor gewasbeschermingsmiddelen, de bodemnormen en de drinkwaternormen zijn vaak niet goed op elkaar afgestemd. Een boer kan gebruik maken van officieel toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en toch in de knel komen met de drinkwaternormen. Daar moet echt wat aan gebeuren. Daarnaast is er dringende behoefte aan duidelijkheid over mogelijke nieuwe risico's: wat is acceptabel als het gaat om geneesmiddelen in het water, nanodeeltjes, microplastics? We weten er nog weinig van en we weten vooral ook niet precies wat de risico's zijn. Er zijn geen formele normen of streefwaarden voor dit soort stoffen. Uit voorzorg kun je dan beter zo voorzichtig mogelijk zijn.”

.....

**DAT GELDT OOK VOOR DE
WINNING VAN SCHALIEGAS?**

“Zeker, ook daarvan zijn veel risico’s nog niet bekend. Wij vinden het voorgenomen kabinetsbeleid niet verstandig en te riskant. Er wordt te weinig rekening gehouden met de risico’s voor het grondwater.”

“Het beleid is mij vaak nog veel te vrijblijvend. Dat zie je ook een beetje terug bij de Nederlandse aanpak van de Kaderrichtlijn Water. We voldoen niet aan de Europese normen voor waterkwaliteit en dat probleem moet per stroomgebied worden aangepakt. Dan gaan alle partijen om tafel zitten en brengen ze de risico’s in kaart. Dat gaat op zich vaak wel goed, blijkt uit onderzoek van het RIVM. Maar zodra het aankomt op het nemen van maatregelen, dan gaat het vaak moeizaam. Een vergunning van een bedrijf intrekken, dat doet pijn. Een oude bodemverontreiniging opruimen, waarvan de veroorzaker onvindbaar is? Dat is kostbaar. Maar als het doorsijpelt naar het grondwater, zijn we nog veel verder van huis.”

.....

**JE ZOU OOK KUNNEN
VERTROUWEN OP DE
ZUIVERINGSTECHNIKEN
VAN DE DRINKWATER-
BEDRIJVEN. IS DAT
GEEN OPTIE?**

“Natuurlijk kunnen drinkwaterbedrijven qua zuivering heel veel en gaat de ontwikkeling van nieuwe technieken door. Toch is het niet verstandig alles maar in het water te kieperen en te vertrouwen op de zuiveringscapaciteit van drinkwaterbedrijven. Dat maakt ons kwetsbaar; het zal maar eens niet goed gaan in die laatste zuiveringsstap. Maar het is ook niet redelijk de kosten van zuivering bij de toevallige laatste partij te leggen; de vervuiler hoort te betalen.”

“Er zijn echter ook meer principiële redenen. Zoals u weet, heb ik ervaring in de voedselbranche. Het is heel moeilijk pluimveevlees vrij te houden van Salmonella en Campylobacter. Op zich kun je vlees ontsmetten door het te doorstaren aan het eind van de productiecyclus. In het algemeen wil men dat in Nederland niet, we zijn voor een meer duurzame oplossing: aanpak aan de bron. En dat is terecht. Zo is het ook met ons water: we moeten leren duurzaam om te gaan met onze bronnen en onze grondstoffen.”

.....

**U WILT EEN FONDS
VORMEN OM DE NODIGE
MAATREGELEN TE
BEKOSTIGEN.**

“Ik heb dat idee wel eens geopperd want ik vind het redelijk op vervuilende stoffen die uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komen, zoals gewasbeschermingsmiddelen, maar ook geneesmiddelen, een heffing te leggen. Met het fonds dat daarmee wordt gevormd kunnen maatregelen worden betaald, maar kan ook innovatie gestimuleerd worden.”

De boodschap is pittig, maar de glimlach is nog niet van het gezicht verdwenen. Ze wil aan het einde van het vraaggesprek ook haar zegeningen tellen. Dat had ze op een papiertje gezet en wil ze graag nog even kwijt. Soms gaan we best de goede kant op. Het is bijvoorbeeld mooi dat drinkwaterbedrijven in de toekomst ook officieel erkend kunnen worden als natuurbeschermingsorganisaties. Ze deden natuurlijk al veel op dit gebied, maar werden door de échte natuurbeschermers soms wel een beetje vreemd aangekeken. Verder ziet de nieuwe Vewin-directeur dat in de regio’s de samenwerking tussen gemeenten en waterschappen aan de ene kant en drinkwaterbedrijven aan de andere kant geleidelijk beter verloopt. En ze is ook blij dat de Tweede Kamer en niet te vergeten het ministerie van Infrastructuur en Milieu “het nationale belang van drinkwater buitengewoon serieus neemt”.

Renée Bergkamp zit helemaal in haar nieuwe rol.

Een goede lobbyist vangt meer vliegen met stroop dan met azijn. |

Renée Bergkamp (54) is sinds november 2013 directeur van de Vereniging van Waterbedrijven in Nederland (Vewin). Na haar studies Privaatrecht en Internationaal Recht aan de VU in Amsterdam, werkte ze vooral in de publieke sector. Ze had verschillende directiefuncties en was laatstelijk directeur-generaal op het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Ook was ze voorzitter van de productschappen akkerbouw, diervoeder en wijn.

In deze reeks ‘Hoofdrólspelers’ verschenen in 2014 eerder vraaggesprekken met Roelof Kruize, Karla Peijs, Peter Glas, Laurens Bouwer, Theo Dersjant en Pier Vellinga. Ze zijn terug te lezen via [H2O-Online. www.vakbladh2o.nl](http://H2O-Online.www.vakbladh2o.nl)

